

Sprawozdanie z XXII Sympozjum Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego *Choroby alergiczne skóry – problem XXI wieku*

Grażyna Chodorowska

Katedra i Klinika Dermatologii, Wenerologii i Dermatologii Dziecięcej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie,
kierownik Katedry i Kliniki: prof. dr hab. n. med. Grażyna Chodorowska

Post Dermatol Alergol 2010; XXVII, 1: 76–82

Na początku zimy, 3–5 grudnia 2009 r., w niezwyklej stolicy Górnego Śląska – Katowicach, odbyło się XXII Sympozjum Sekcji Alergologicznej Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego *Choroby alergiczne skóry – problem XXI wieku*. Organizatorami Sympozjum byli: Sekcja Alergologiczna Polskiego Towarzystwa Dermatologicznego (PTD) oraz Katedra i Klinika Dermatologii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego. Patronat honorowy nad tym ważnym wydarzeniem naukowym objęli: wojewoda śląski – Zbigniew Łukaszczyk, prezydent miasta Katowice – Piotr Uszok, prezes Śląskiej Organizacji Turystycznej – Zbigniew

Zaborowski, oraz prezes Zarządu Głównego PTD – prof. Jacek Szepietowski.

Tematyka Sympozjum była bardzo szeroka, a tematy wiodące dotyczyły wyjaśnienia patomechanizmu, manifestacji klinicznych, problemów diagnostycznych i kontrowersji leczniczych najczęściej spotykanych w praktyce dermatologicznej chorób alergicznych, takich jak: wyprysk, atopowe zapalenie skóry (AZS), pokrzywka, alergie na leki i kosmetyki. Przewodniczącą Komitetu Naukowego i Komitetu Organizacyjnego była prof. Ligia Brzezińska-Wcisło, kierownik Katedry i Kliniki Dermatologii SUM w Katowicach.



Ryc. 1. Ceremonia otwarcia Sympozjum

Sympozjum cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem nie tylko dermatologów, ale również lekarzy innych specjalności zainteresowanych alergicznymi chorobami skóry. Wśród ok. 400 uczestników byli obecni także alergolodzy, pulmonolodzy i pediatrzy.

Podczas Sympozjum wygłoszono ok. 30 wykładów, a także 20 innych wystąpień i prezentacji. Odbyło się 10 sesji tematycznych poświęconych alergii na leki i kosmetyki, diagnostyce chorób alergicznych skóry, wypryskowi kontaktowemu, pokrzywce, AZS, leczeniu chorób alergicznych skóry, problemom interdyscyplinarnym związanym z alergią. Szczególnie cenna dla uczestników okazała się możliwość dyskusji zaplanowana na koniec każdej sesji. Wiele pytań dotyczyło problemów diagnostycznych i leczniczych często spotykanych w codziennej praktyce lekarskiej.

Uroczystego otwarcia XXII Sympozjum dokonała prof. Ligia Brzezińska-Wcisto, która przywitała wszystkich uczestników bardzo serdecznie w przededniu tradycyjnego śląskiego święta – Barbórki. Warto zaznaczyć, że uroczystość ta odbyła się w niezwykle pięknym miejscu – w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego. Początek obrad stanowiła bardzo ciekawa sesja plenarna z udziałem wybitnych ekspertów. Podczas tej sesji wykładowcami byli prof. Władysław Pierzchała, znany pulmonolog i alergolog, oraz prof. Wojciech Silny – przewodniczący Sekcji Alergologicznej PTD. Oba wykłady plenarne okazały się doskonałym wprowadzeniem do dalszych obrad. Profesor Pierzchała przedstawił mechanizm kaszlu w alergii. W ciekawy sposób przybliżył dermatologom złożoność tego odruchu obronnego, patofizjologię, a także jego najczęstsze przyczyny w stanach zapalnych alergicznych i niealergicznych obejmujących drogi oddechowe. Omówił udział różnych mediatorów zapalnych uwalnianych w przebiegu eozynofilowego zapalenia oskrzeli, któremu towarzyszy kaszel i nieswoista nadreaktywność oskrzeli. Zwrócił uwagę na uwalnianie podczas degranulacji komórek kwasochłonnych mediatorów zapalnych: MBP (główne białko zasadowe), ECP (eozynofilowe białko kationowe), EDN (neurotoksyna eozynofilowa), EPO (peroksydaza eozynofilowa), EDN (neurotoksyna eozynofilowa), leukotrien LTC₄ oraz czynnik aktywujący płytki (PAF). Profesor Pierzchała wyjaśnił, że mediatorzy te wykazują cytotoksyczność dla komórek nabłonka dróg oddechowych, uwalniając histaminę z mastocytów i bazofili oraz hamując receptory muskarynowe rM₂, co powoduje skurcz oskrzeli, ich nadreaktywność, wzrost przepuszczalności naczyń oraz chemotaksję, aktywację i agregację eozynofili. Podkreślił rolę zmniejszonej wartości pH wydzieliny oskrzelowej w zwiększeniu stresu tlenowego i nitrozowego, znaczenia upośledzenia czynności rzęsek, wzrostu lepkości śluzu, ztuszczania nabłonka, prowadzących ostatecznie do kaszlu. Przedstawił także mechanizm neurogeny kaszlu w astmie, również związany z niskim pH, a także z pobudzeniem nerwów czuciowych i uwalnianiem neuropeptydów z zakończeń nerwów czuciowych. Kaszel uznał za nieswoisty objaw

chorób układu oddechowego, który w astmie wiąże się z zapaleniem eozynofilowym i dlatego może być uznany za marker aktywności zapalenia. Z kolei prof. Wojciech Silny przedstawił interesujący wykład dotyczący aktualnych problemów i przyszłych kierunków rozwoju badań AZS pod znamienym tytułem: *Quo vadis dermatitis atopica*. W bardzo ciekawym wystąpieniu omówił aktualne



Ryc. 2. Profesor W. Silny podczas wykładu inauguracyjnego Sympozjum



Ryc. 3. Profesor J. Szepletowski wygłasza wykład na temat nowości w pomiarach świądu. Po lewej prof. A. Langner



Ryc. 4. Profesor M. Czarnecka-Operacz podczas wykładu na temat alergii na kosmetyki



Ryc. 5. Profesor Z. Samochocki przedstawia wady i zalety testów alergologicznych w diagnostyce atopowego zapalenia skóry



Ryc. 6. Profesor L. Brzezińska-Wcisło podczas dyskusji



Ryc. 7. Profesor G. Chodorowska wygłasza wykład na temat rumienia trwałego

poglądy na etiologię, patomechanizm, obraz kliniczny, diagnostykę różnicową, postępowanie profilaktyczne oraz perspektywy leczenia tego schorzenia. Profesor Silny zwrócił uwagę na kontrowersje, jakie nadal towarzyszą rozumieniu etiologii i patomechanizmu AZS. W patomechanizmie choroby badania koncentrują się na zaburzeniach immunologicznych, defektach enzymatycznych oraz nie-

prawidłowej budowie bariery naskórkowej, co może być związane z mutacją w genie filagryny. Podkreślił ponadto wpływ środowiska na wystąpienie i przebieg procesu zapalnego w tym schorzeniu. Przedstawił również możliwości leczenia z uwzględnieniem zarówno klasycznych, jak i nowych metod terapeutycznych. Profesor Silny zwrócił uwagę na metody, z którymi wiąże się duże nadzieje, tj. alergenowa immunoterapia swoista, uznana obecnie przez wszystkie czołowe ośrodki naukowe w Europie, leczenie biologiczne i inhibitory kalcyneuryny. Podkreślił także podstawową rolę emolientów stosowanych w celu odbudowy bariery naskórkowej w AZS.

Dużym zainteresowaniem uczestników XXII Sympozjum cieszyła się sesja I, dotycząca alergii na leki i kosmetyki, podczas której zaprezentowano bardzo ciekawe wykłady oraz wyniki oryginalnych badań. Profesor Magdalena Czarnecka-Operacz omówiła bardzo aktualny problem alergii na kosmetyki, który klinicznie może prezentować się jako kontaktowe zapalenie skóry, pokrzywka kontaktowa, reakcje fotonadwrażliwości, zespół nadwrażliwości na kosmetyki, a także ciężkie reakcje w postaci wstrząsu anafilaktycznego. Przedstawiła najważniejsze alergeny zawarte w kosmetykach, możliwości diagnostyczne w nadwrażliwości na kosmetyki oraz postępowanie lecznicze. Z kolei prof. Andrzej Kaszuba omówił ważny i nie zawsze uświadamiany problem występowania alergii na miejscowe glikokortykosteroidy. Zwrócił uwagę, że w ostatnich latach coraz większego znaczenia nabiera podział tej grupy leków oparty na możliwości wywoływania reakcji kontaktowej i uczuleń krzyżowych. Zaprezentowano najczęstsze rodzaje miejscowych kortykosteroidów, po których występują kontaktowe zmiany alergiczne. W sesji tej przedstawiono również dwie prezentacje z Kliniki Dermatologicznej w Poznaniu dotyczące osutki płamisto-grudkowej u chorych na twardzinę układową leczonych penicyliną prokainową i dekstranem, a także opis przypadku reakcji alergiczno-toksycznej wywołanej substancjami zapachowymi. Zespół pod kierownictwem prof. Romualda Maleszki z Kliniki Dermatologicznej w Szczecinie zaprezentował wyniki badań nadwrażliwości kontaktowej na składniki kosmetyków u kosmetyczek i studentek kosmetologii. Autorzy omówili najczęstsze alergeny wywołujące nadwrażliwość kontaktową w tej grupie osób, szczególnie ekspozowanych na potencjalne działanie alergizujące i drażniące stosowanych w ich pracy preparatów chemicznych. Zespół z Kliniki Dermatologicznej w Gdańsku przedstawił aktualne poglądy na patomechanizm zespołu Stevensa-Johnsona i zespołu Lyella, a także współczesne możliwości i kontrowersje dotyczące leczenia. Zwrócono ponadto uwagę na obowiązującą od 1993 r. 3-stopniową klasyfikację SJS/TEN, której kryterium jest wielkość obszaru uszkodzonej skóry.

Sesja II była poświęcona metodom diagnostycznym przydatnym w chorobach alergicznych skóry. Profesor Jacek Szepietowski zaprezentował wyniki badań prowa-



Ryc. 8. Doktor D. Jenerowicz i prof. W. Gliński przy stole prezydiálním podczas sesji tematycznej *Alergia na leki i kosmetyki*



Ryc. 9. Profesor M. Czarnecka-Operacz podczas przerwy w obradach

dzonych w ośrodku wrocławskim, dotyczące pomiarów nasilenia świądu skóry. Dokonując walidacji skali VAS, stwierdzono korelację między skalą horyzontalną i wertrykalną VAS a skalą numeryczną. Wyznaczono ponadto przedziały punktowe skali VAS do określenia nasilenia świądu. Z kolei prof. Zbigniew Samochocki z Kliniki Dermatologicznej w Warszawie przedstawił kontrowersje dotyczące stosowania testów alergicznych w diagnostyce AZS. Omówił przydatność natychmiastowych testów skórnych z roztworami alergenów powietrzno pochodnych i pokarmowych. Zwrócił także uwagę na możliwości poszerzenia diagnostyki AZS w związku z wprowadzeniem kontaktowych testów płatkowych z atopenami. Doktor hab. Radosław Śpiewak z Instytutu Dermatologii w Krakowie zaprezentował dwa wystąpienia dotyczące alergii i fotoalergii kontaktowej, która nie jest rzadka i zwykle pozostaje niezdiagnozowana, oraz cytometrycznego testu aktywacji bazofilów, będącego bezpieczną alternatywą *in vitro* wobec prowokacji alergenowych w reakcjach alergicznych typu I. Także z ośrodka krakowskiego (Zakład Mikrobiologii UJ i Oddział Dermatologiczny w Krakowie) przedstawiono ważny i trudny problem związany z kolonizacją skóry przez *Staphylococcus aureus* – przydatność testów wrażliwości na antybiotyki szczepów izolowanych ze skóry zmienionej i niezmienionej chorych na AZS.

Podczas sesji III kontynuowano temat alergii na leki i kosmetyki. Profesor Grażyna Chodorowska z Kliniki Dermatologicznej w Lublinie omówiła koncepcje patogenetyczne oraz obraz kliniczny rumienia trwałego, podkreślając kontrowersje dotyczące zjawisk patofizjologicznych w przebiegu tej choroby oraz diagnostykę i postępowanie lecznicze. Z kolei dr hab. Dorota Krasowska, również z ośrodka lubelskiego, przedstawiła skórne objawy niepożądane po stosowaniu leków przeciwdepresyjnych z grupy selektywnych inhibitorów wychwytu serotoniny. Bardzo interesującą prezentację dotyczącą przydatności metod diagnostycznych w potwierdzeniu nadwrażliwości na leki przedstawił zespół prof. Wojciecha Silnego z Kliniki Dermatologii

w Poznaniu. Podkreślono trudności związane z potwierdzeniem nadwrażliwości na leki oraz wyrażono opinię, że diagnostyka powinna opierać się na ujednoczonym schemacie postępowania obejmującym metody *in vitro* oraz *in vivo*, a także na próbach prowokacyjnych. Z dużym zainteresowaniem spotkały się dwa kolejne wystąpienia przedstawione przez zespół prof. Ligii Brzezińskiej-Wcisło z Kliniki Dermatologicznej w Katowicach. W pierwszym zaprezentowano reakcję fotoalergiczną po ogólnym i miejscowym zastosowaniu ketoprofenu u 2 pacjentów w postaci polekowej osutki fotoalergicznego zapalenia skóry. W drugim dr Anna Lis-Święty przedstawiła osutkę polekową z eozynofilią i objawami układowymi (zespół DRESS) jako ciężką, zagrażającą życiu reakcją nadwrażliwości na leki, kryteria diagnostyczne, a także aktualne dane dotyczące etiopatogenezy, obrazu klinicznego i leczenia. Z kolei dr Anna Deda i dr Ewa Pierzchała z ośrodka katowickiego (Zakład Fizyki i Zakład Medycyny Estetycznej SUM) omówiły potencjalne działania alergizujące poszczególnych konserwantów stosowanych najczęściej w kosmetykach.

W sesji IV przedstawiono cztery bardzo ciekawe wystąpienia dotyczące wyprysku kontaktowego i pokrzywek. Doktor Monika Kapińska-Mrowiecka z Oddziału Dermatologicznego w Krakowie przybliżyła grupę pokrzywek fizykalnych, czynniki indukujące, różnorodność przebiegu, trudności diagnostyczne oraz aktualne metody ich leczenia. Następnie zespół prof. Wiesława Glińskiego z Kliniki Dermatologicznej w Warszawie przedstawił wyniki badań własnych dotyczących przydatności testu z autologiczną surowicą w różnicowaniu odmian pokrzywki przewlekłej, podkreślając szczególnie rolę czynnika autoimmunologicznego w pokrzywce przewlekłej. Ten sam temat zaprezentowali również autorzy z Kliniki Dermatologicznej w Krakowie – omówiono zjawiska autoimmunologiczne w pokrzywce przewlekłej i przedstawiono przegląd przypadków. Wskazano na potrzebę szczegółowej diagnostyki w celu identyfikacji chorób układowych mogących towarzyszyć przewlekłej pokrzywce odpornej na leczenie.

Sesja V była poświęcona AZS. Naturalną odporność przeciwbakteryjną w tej chorobie przedstawił prof. Wiesław Glišński. Omówił czynniki wpływające na niesprawność odporności przeciwbakteryjnej w AZS – uszkodzoną barierę warstwy rogowej, zmienioną funkcję receptorów TLR2, NOD-2 oraz C 14, komórek biorących udział w reakcji alergicznej, zmniejszone wytwarzanie peptydów przeciwbakteryjnych przez keratynocyty. Profesor Glišński wskazał, że odbudowa bariery skórnej oraz leczenie przeciwbakteryjne ma podstawowe znaczenie w profilaktyce AZS. Profesor Waldemar Placek z Kliniki Dermatologicznej w Bydgoszczy przedstawił bardzo ciekawe wyniki badań dotyczące komórek Langerhansa w AZS. Posługując się techniką podwójnego barwienia immunofluorescencyjnego, stwierdzono zwiększoną liczbę tych komórek w fazie ostrej w naskórku oraz obecność komórek dendrytycznych w skórze właściwej. Temat komórek dendrytycznych jako istotnego elementu odpowiedzi immunologicznej w skórze przedstawiła także dr Anna Michalak-Stoma z ośrodka lubelskiego. Z dużym zainteresowaniem przyjęto wystąpienie dr Danuty Rosińskiej-Borkowskiej z Warszawy, która bardzo ciekawie omówiła działanie szkół atopii w Polsce, ich rolę w edukacji terapeutycznej chorych dzieci i ich rodziców oraz w nawiązaniu koniecznej współpracy między rodzicami chorych dzieci a lekarzem prowadzącym. Rolę gronkowca w etiopatogenezie AZS przedstawił zespół prof. Andrzeja Kaszuby z Kliniki Dermatologicznej w Łodzi. Zwrócono uwagę na obecność *S. aureus* na skórze atopowej także niezmięnionej chorobowo, czynniki wpływające na to zjawisko oraz jego konsekwencje w przebiegu choroby. Dwie kolejne ciekawe prace zaprezentowali autorzy z Kliniki Dermatologicznej we Wrocławiu. Dotyczyły one wyników badań epidemiologicznych AZS u dzieci przedszkolnych oraz kryteriów diagnostycznych, zwłaszcza porównania dostępności metod rozpoznania choroby.

Kolejne dwie sesje były poświęcone leczeniu alergicznych chorób skóry (sesja VI) oraz ponownie AZS (sesja VII). Profesor Roman Nowicki z Kliniki Dermatologicznej

w Gdańsku przedstawił metody leczenia AZS. Zwrócił uwagę na podstawową rolę stosowanych stale emolientów w przywracaniu uszkodzonej funkcji barierowej naskórka, ponadto na rolę miejscowych steroidów i inhibitorów kalcyneuryny oraz edukacji pacjentów i ich opiekunów. Z kolei dr Aleksandra Wilkowska omówiła zastosowanie leków biologicznych w terapii AZS. Przedstawiła możliwości, jakie daje to leczenie, rodzaje leków biologicznych z grupy inhibitorów TNF- α , leki przeciwlifocytowe oraz monoklonalne przeciwciała przeciw IgE i przeciw IL-5 jako potencjalnie przydatne w leczeniu ciężkich postaci AZS. Kolejne prezentacje z Kliniki Dermatologicznej w Gdańsku dotyczyły cyklosporyny A w leczeniu chorób alergicznych oraz wyników badania polimorfizmu promotora genu IL-2 u chorych na AZS przy zastosowaniu metody allelospecyficznej reakcji łańcuchowej polimerazy. Zespół kierowany przez prof. Jadwigę Roszkiewicz przedstawił również bardzo ciekawe wyniki badania surowiczych stężeń oraz polimorfizmu genu IL-18 u chorych na AZS w korelacji z danymi klinicznymi. Doktor hab. Joanna Narbutt poświęciła wystąpienie zastosowaniu fototerapii w chorobach alergicznych skóry, w tym mechanizm działania promieniowania ultrafioletowego w przewlekłych chorobach alergicznych przebiegających ze świądem. Doktor Bartłomiej Kwiek z Kliniki Dermatologicznej w Warszawie bardzo interesująco przedstawił znaczenie nowoczesnych preparatów kortykosteroidowych w leczeniu miejscowym AZS. Z kolei rolę emolientów w zmniejszaniu dysfunkcji naskórkowej w AZS omówiła dr Iwona Rogala-Poborska z Kliniki Dermatologicznej w Katowicach. Dwie bardzo ciekawe prezentacje przedstawił dr hab. Jerzy Jarzab oraz jego zespół z Oddziału Klinicznego Chorób Wewnętrznych, Dermatologii i Alergologii w Zabrze. Pierwsza dotyczyła genów koperty rogowej i odporności naturalnej, których zaburzona struktura i funkcja ma istotne znaczenie dla patogenezy AZS. Druga natomiast prezentowała wyniki badań własnych polimorfizmu genu filagryny i możliwego związku z obrazem klinicznym AZS.

W sesji VIII zaprezentowano bardzo ciekawe doniesienia plakatowe. Dotyczyły one profilu cytokin uwalnia-



Ryc. 10. Przewodniczący sesji tematycznej *Alergia na leki i kosmetyki*. Od lewej: prof. W. Silny, prof. A. Kaszuba



Ryc. 11. Profesor M. Błaszczuk podczas wykładu

nych przez limfocyty T u chorych z wypryskiem kontaktowym i atopowym uczulonych na nikiel, zależności między stężeniem D-dimerów a nasileniem objawów pokrzywki przewlekłej, przydatności testu z surowicą autoimmunologiczną w pokrzywce przewlekłej, zespołu Rowella, alergii kontaktowej na kortykosteroidy, nadwrażliwości na alergeny u chorych na trądzik, składu kwasów tłuszczowych oraz ekspresji enzymów przemian kwasów tłuszczowych w raku podstawnokomórkowym.

Alergia jako problem interdyscyplinarny była głównym zagadnieniem sesji IX i X. Profesor Anna Sysa-Jędrzejowska z Kliniki Dermatologii i Wenerologii w Łodzi przedstawiła interesujące wyniki badań dotyczących oceny częstości występowania chorób alergicznych u chorych na toczeń rumieniowaty układowy (SLE). Podkreśliła, że zwiększenie stężenia IgE stwierdza się częściej u chorych na SLE ze zmianami nerkowymi, dlatego ocena stężenia IgE u tych osób może być przydatna w monitorowaniu aktywności choroby. Z kolei prof. Maria Błaszczuk w wykładzie zwróciła uwagę na leki jako czynniki prowokujące w chorobach tkanki łącznej, zwłaszcza na zjawisko obserwowane w ostatnich latach, tj. możliwość prowokowania chorób autoimmunologicznych przez leki biologiczne skierowane przeciw TNF- α . Interesujący wykład na temat dermatoz alergicznych w tropiku zaprezentował prof. Romuald Olszański. Wskazał na leki stosowane w leczeniu chorób infekcyjnych jako przyczynę reakcji fotoalergicznych i fototoksycznych w krajach strefy tropikalnej. Doktor Iwona Rogala-Poborska z Kliniki kierowanej przez prof. Ligię Brzezińską-Wcisto omówiła choroby zawodowe skóry u pracowników ochrony zdrowia, podkreślając, że alergiczne choroby skóry stanowią najczęstszą grupę chorób zawodowych wśród personelu służby zdrowia. Bardzo ciekawa prezentacja, pochodząca z ośrodka katowickiego, dotyczyła uczulenia na alergeny roztoczy kurzu domowego i roztoczy przechowywanych u hodowców gołębi. Wskazano na potrzebę wprowadzenia do panelu testów alergicznych swoistych antygenów roztoczoowych, szczególnie w środowiskach zwiększonego ryzyka. Profesor Grażyna Broniarczyk-Dyła z ośrodka łódzkiego w ciekawym wykładzie dotyczącym najczęstszych powikłań związanych z wykonywaniem tatuaży przedstawiła charakterystykę najczęstszych barwników oraz powikłania bezpośrednie i odległe po zabiegach tatowania ciała. Profesor Cezary Kowalewski z Kliniki Dermatologicznej w Warszawie wskazał na możliwą rolę swoistego IgE w patogenezie pemfigoidu, biorąc pod uwagę, że w ostatnich latach u pacjentów z tą chorobą wykazano autoprzeciwciała IgE, które prowadzą do powstawania zmian pokrzywkowatych na modelu doświadczalnym. Z dużym zainteresowaniem przyjęto wykład prof. Urszuli Mazurek z Zakładu Biologii Molekularnej SUM dotyczący terapii genowej w leczeniu chorób alergicznych skóry. Profesor Urszula Mazurek omówiła techniki molekularne umożliwiające regulacje ekspresji genów odpowiedzialnych za rozwój reakcji alergicznej. Zespół dr. hab.

Jerzego Jarząba z Zabrze przedstawił ocenę wybranych reakcji alergicznych u chorych na łuszczycę, a także trudności interpretacyjne uzyskanych wyników w tej grupie osób. Fototoksyczne i fotoalergiczne właściwości ziółowych mieszanek stosowanych w leczeniu trądziku zaprezentowała dr Anna Deda z ośrodka katowickiego, wskazując na ryzyko wystąpienia reakcji fotoalergicznych



Ryc. 12. Ceremonia zamknięcia Sympozjum – prof. L. Brzezińska-Wcisto



Ryc. 13. Komitet organizacyjny Sympozjum odbiera owacje na stojąco



Ryc. 14. Gospodarz kolejnego, XXIII Sympozjum Sekcji Alergologicznej PTD w Poznaniu prof. W. Silny

po zastosowaniu wymienionych mieszanek. Z kolei zespół kierowany przez prof. Bożenę Chodynicką z Kliniki Dermatologicznej w Białymstoku przedstawił opis przypadku współistnienia łuszczycy i kontaktowego zapalenia skóry, stwierdzając, że przewlekłe leczenie zewnętrzne zmian łuszczycowych sprzyja rozwojowi alergicznego kontaktowego zapalenia skóry.

Warto zaznaczyć, że uczestnicy bardzo wysoko oceniali możliwość dyskusji z wykładowcami, zadawania pytań, wyjaśniania kontrowersji dotyczących leczenia czy też diagnostyki chorób alergicznych. Poza bogatym programem naukowym, organizatorzy zadbałi również o atrakcyjne spędzenie czasu wolnego. Wieczorne imprezy towarzyszące zrobiły na uczestnikach wielkie wrażenie – zarówno bankiet powitalny w gmachu Akademii Muzycznej, jak i spotkanie towarzyskie w jednym z najbardziej charakterystycznych i rozpoznawalnych miejsc Katowic – *Oku Miasta*. Niezapomniane i ogromne wrażenie wywarł na wszystkich rewelacyjny występ „kultowego” Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”, którego wspaniali artyści potrafili zaprezentować bogactwo i niezwykłość tego unikatowego regionu Polski. Uczestnicy Sympozjum zorganizowanego w Katowicach wyjechali z pewnością bogatsi o najnowszą wiedzę dotyczącą postępów w rozumieniu patogenezy, profilaktyki, diagnostyki i leczenia chorób alergicznych skóry, bardzo przydatną w praktyce klinicznej. Spotkanie w Katowicach lekarzy dermatologów i lekarzy innych specjalności zainteresowanych chorobami alergicznymi okazało się bardzo interesujące i twórcze, umożliwiło wymianę poglądów i wartościową dyskusję, a także wspaniale zintegrowało środowisko lekarskie. Należy serdecznie pogratulować prof. Ligii Brzezińskiej-Wcisto wspaniałego sukcesu, jakim okazało się – zorganizowane perfekcyjnie przez Nią z prawdziwie śląską gościnnością – XXII Sympozjum *Choroby alergiczne skóry – problem XXI wieku*.